

ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ

КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. першого заступника
начальника Інституту
майор внутрішньої служби
_____ Н.С. Калашник
_____._____ 2017 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРОФІЛАКТИКА ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ ПРАЦІВНИКІВ ДКВС
ПП НЗ 2.1.4**

за спеціальністю (053) Психологія

факультет заочного навчання та післядипломної освіти

Робоча програма з навчальної дисципліни «Профілактика психічних розладів працівників ДКВС» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 053 «Психологія» ступеня вищої освіти магістр, за заочною формою навчання.

Розробник: Бойко-Бузиль Юлія Юріївна, професор кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від ____ . ____ . 2017 року № ____

Професор кафедри практичної психології

_____ Ю.Ю. Бойко-Бузиль

Схвалено науково-методичною радою Інституту кримінально-виконавчої служби

Протокол від ____ . ____ . 2017 року № ____

Голова науково-методичної ради _____ Н. С. Калашник

1. Програма навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система теоретико-методологічних основ профілактики психічних розладів працівників ДКВС.

Міждисциплінарні зв'язки:

Забезпечуючі дисципліни: загальна психологія, клінічна психологія, патопсихологія, психодіагностика, психотерапія.

Забезпечувані дисципліни: методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології, практична психологія в організаціях та на виробництві, психологічний супровід професійної діяльності в організаціях та на виробництві.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Профілактика психічних розладів працівників ДКВС» є засвоєння здобувачами теорії і методології організації профілактики психічних розладів працівників ДКВС.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Профілактика психічних розладів працівників ДКВС» є:

- вирізняти психічні розлади працівників ДКВС;
- освоїти методи і шляхи профілактики психічних розладів працівників ДКВС;
- розробляти програму профілактики психічних розладів працівників ДКВС.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри практичної психології які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою k_ppp@ukr.net.

Структура навчальної дисципліни

Розділ 1. Теорія профілактики психічних розділів

Тема 1. Теоретичні основи профілактики психічних розділів

Психічне здоров'я. Психічний розлад. Патопсихологічний симптом. Явні та приховані патопсихологічні симптоми. Продуктивні та дефіцитарні патопсихологічні симптоми. Основні, додаткові та факультативні патопсихологічні симптоми. Патопсихологічний синдром. Прості та складні патопсихологічні синдроми. Позитивні та негативні патопсихологічні синдроми. Варіанти завершення психічного розладу (видужання, повна ремісія, часткова ремісія, перехід у хронічну форму, міни особистості, смерть). Рівні психічних розладів: невротичний (невроз) та психотичний (психоз). Регістри психічних розладів: психотичний стан, непсихотичні (межові) психічні розлади, дефектно-органічні розлади. Ранги психічних розладів. Особливості проведення патопсихологічного дослідження і написання патопсихологічного заключення.

Тема 2. Семіотичні засади профілактики психічних розладів

Класифікація психічних розладів. Кількісні порушення чутливості (гіперестезія, гестезія (гіпопатія) та анестезія). Якісні порушення чутливості (сенестопатії та парестезії). Гностичні порушення (агнозії, псевдоагнозії, галюцинації та псевдогалюцинації). Кількісні порушення пам'яті (гіпомнезія, амнезія, гіпермнезія). Якісні порушення пам'яті (парамнезії)

(псевдоремінісценції, конфабуляції, криптомнезії, ехомнезії, корсаківський синдром, псевдоамнезія) Порухення уваги (порушення стійкості уваги (неуважність), гіперметаморфоз уваги, звуження об'єму, виснажуваність, інертність). Порухення операційної сторони мислення (зниження рівня узагальнення, викривлення процесу узагальнення). Порухення динаміки мислення (прискорення мислення, сповільнене мислення, деталізація, інертність мислення, лабільність мислення). Порухення особистісного компоненту мислення (різноплановість мислення, резонерство, витіюватість, зісковзування думок, розірваність, нав'язливе мислення, надцінні ідеї, марення). Порухення волі (гіпобулія, гіпербулія та парабулія). Рухові порушення у особистості (кататонічний ступор та кататонічне збудження). Девіантна поведінка (аморальні вчинки, систематичне п'янство, наркоманія, сексуальна розпущеність, проституція, вандалізм, маргінальність). Адиктивна та аутоагресивна поведінка, як самостійні форми девіантної поведінки. Розлади особистості (психопатії). Параноїдний розлад особистості. Шизоїдний розлад особистості. Дисоціальні розлади особистості. Емоційно нестійкі розлади особистості. Істеричний розлад особистості. Обсесивно-компульсивний розлад особистості. Тривожний розлад особистості. Залежні розлади особистості. Непродуктивні порушення свідомості (оглушення, сопор, кома). Продуктивні порушення свідомості (сутінковий стан, делірій, онейроїд, аменція). Ендогенні (шизофренія та маніакально-депресивний психоз) та ендогенно-органічні (епілепсія) психічні розлади.

Розділ 2. Методика профілактики психічних розладів

Тема 1. Методологічні засади психопрофілактики психічних розладів

Принципи профілактики психічних розладів. Психофармакологія. Методи нелікарської біологічної терапії. Техніки психотерапії при психічних розладах (раціональна психотерапія, сугестія, гіпноз, самонавіювання, групові методи, гештальт-терапія, психодрама, психоаналіз, тракзактний аналіз).

Тема 2. Практичні засади психопрофілактики психічних розладів

Методи та методики діагностики психічних розладів. Первинна, вторинна третинна психопрофілактика (реабілітація). Психологічна допомога та тактика психопрофілактичних дій при різних психічних розладах.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань Соціальні та поведінкові науки 05	Вибіркова	
	Спеціальність Психологія 053		

Кількість розділів – 2	Спеціалізація: психолог в організаціях та на виробництві	Рік підготовки:	
			7-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
			13-й
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Ступінь вищої освіти: Магістр	Лекції	
			6 год.
		Семінарські	
			8 год.
		Практичні	
			6 год.
		Самостійна робота	
			70 год.
		Вид контролю:	
		Залік	

3. Структура залікового кредиту (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		л	п	сем	с.р.		л	п	сем	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Теорія профілактики психічних розладів										
Тема 1. Теоретичні засади профілактики психічних розладів						22	2		2	18
Тема 2. Семіотичні засади профілактики психічних розладів						24	2		2	20
Разом за розділом 2						46	4		4	38
Розділ 2. Методика профілактики психічних розладів										
Тема 1. Методологічні засади психопрофілактики психічних розладів						22	2		4	16
Тема 2. Практичні засади психопрофілактики психічних розладів						22		6		16
Разом за розділом 2						44	2	6	4	32
Залік										
Усього годин						90	6	6	8	70

4. Плани семінарських та практичних занять

Розділ 1. Теорія профілактики психічних розладів

Тема 1. Теоретичні основи профілактики психічних розладів

Питання до семінарського заняття

1. Поняття психічного здоров'я
2. Сутність психічного розладу
3. Регістри та ранги психічних розладів

Тема 2. Семіотичні засади профілактики психічних розладів

Питання до семінарського заняття

1. Ендогенні психічні розлади
2. Екзогенні психічні розлади
3. Психосоматичні розлади
4. Психогенні захворювання
5. Пограничні психічні порушення

Розділ 2. Методика профілактики психічних розладів

Тема 1. Методологічні засади психопрофілактики психічних розладів

Питання до семінарського заняття

1. Організація психопрофілактичних заходів та тактика дій при різних психічних розладах (магістр за власним бажанням обрає психічних розлад та готує інформаційне повідомлення про особливості протікання психічного розладу та специфіку психопрофілактичних заходів)

Тема 2. Практичні засади психопрофілактики психічних розладів

Завдання до практичного заняття

1. Виконання психодіагностичного практикуму (практикум за власним вибором магістра)
2. Вирішення ситуаційних задач (ситуації надає викладач)

5. Завдання для самостійної роботи

Виконання завдань:

1. Скласти словник основних термінів та понять навчальної дисципліни;
2. Підібрати практикум та завдання до практичних занять з навчальної дисципліни;
3. Здійснити підбірку відеоматеріалу до однієї з тем навчальної дисципліни;
4. Підготувати папку практичного психолога, яка має містити орієнтовний перелік діагностичного матеріалу; Фігури Поппельрейтера; Коректурна проба; Таблиці Шульте; Рахунок по Е. Крепеліну; Таблиці Шульте-Горбова; Пояснення прислів'їв та метафор; Піктограми; Дослідження самооцінки методом Дембо-Рубінштейн; Тест диференційної самооцінки функціональних станів (САН); Семантичний особистісний диференціал; Q-сортування; Опитувальник темпераменту Я. Стреляу; Патохарактерологічний діагностичний опитувальник А. Лічко (ПДО); Опитувальник К. Леонгарда-Г. Шмішека; Особистісний опитувальник Г. Айзенка; Тематичний апперцептивний тест (ТАТ); Метод оцінки фрустрованої толерантності Розенцвейга; Методика незакінчених речень Сакса-Сіднея.

Теми реферативних та інформаційних повідомлень:

1. Значення стану адаптаційних механізмів організму та ЦНС
2. Поняття психічного здоров'я, захворювання та розладу
3. Поняття адекватності, адаптації та критики свого стану
4. Порушення поведінки, що зустрічаються при психічних розладах
5. Катамнестичний аналіз медичної документації
6. Проблеми реадптації і реабілітації психічних розладів
7. Амбулаторна і стаціонарна допомоги хворим на психічні розлади
8. Суїциди як прояв аутоагресивної поведінки

9. Особливості використання методу бесіди у патопсихологічній діагностиці
10. Основні методики, які використовують для патопсихологічної діагностики

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені робочим навчальним планом.

7. Методи навчання та контролю

Словесні методи, інноваційні методи, наочні методи, практичні методи. Поточний, проміжний та підсумковий контроль.

8. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Поняття психічного здоров'я
2. Поняття психічного розладу
3. Поняття патопсихологічного симптому
4. Явні та приховані патопсихологічні симптоми
5. Продуктивні та дефіцитарні патопсихологічні симптоми
6. Основні, додаткові та факультативні патопсихологічні симптоми
7. Поняття патопсихологічного синдрому
8. Прості та складні патопсихологічні синдроми
9. Позитивні та негативні патопсихологічні синдроми
10. Варіанти завершення психічного розладу
11. Рівні психічних розладів: невротичний (невроз) та психотичний (психоз)
12. Психотичний стан
13. Непсихотичні (межові) психічні розлади
14. Дефектно-органічні розлади
15. Ранги психічних розладів
16. Особливості проведення патопсихологічного дослідження
17. Особливості написання патопсихологічного заключення
18. Класифікація психічних розладів
19. Кількісні порушення чутливості (гіперестезія, гестезія (гіпопатія) та анестезія)
20. Якісні порушення чутливості (сенестопатії та парестезії)
21. Гностичні порушення (агнозії, псевдоагнозії, галюцинації та псевдогалюцинації)
22. Кількісні порушення пам'яті (гіпомнезія, амнезія, гіпермнезія)
23. Якісні порушення пам'яті (парамнезії) (псевдоремінісценції, конфабуляції, криптомнезії, ехомнезії, корсаківський синдром, псевдоамнезія)
24. Порушення уваги (порушення стійкості уваги (неуважність), гіперметаморфоз уваги, звуження об'єму, виснажуваність, інертність).
25. Порушення операційної сторони мислення (зниження рівня узагальнення, викривлення процесу узагальнення).
26. Порушення динаміки мислення (прискорення мислення, сповільнене мислення, деталізація, інертність мислення, лабільність мислення).

27. Порухення особистісного компоненту мислення (різноплановість мислення, резонерство, витіюватість, зісковзування думок, розірваність, нав'язливе мислення, надцінні ідеї, марення)
28. Порухення волі (гіпобулія, гіпербулія та парабулія)
29. Рухові порухення у особистості (кататонічний ступор та кататонічне збудження)
30. Девіантна поведінка (аморальні вчинки, систематичне п'янство, наркоманія, сексуальна розпущеність, проституція, вандалізм, маргінальність)
31. Адиктивна та аутоагресивна поведінка, як самостійні форми девіантної поведінки
32. Поняття розладів особистості (психопатій)
33. Непродуктивні порухення свідомості (оглушення, сопор, кома)
34. Продуктивні порухення свідомості (сутінковий стан, делірій, онейроїд, аменція)
35. Характеристика шизофренії
36. Характеристика маніакально-депресивного психозу
37. Принципи профілактики психічних розладів
38. Психофармакологія
39. Методи нелікарської біологічної терапії
40. Техніки психотерапії при психічних розладах (раціональна психотерапія, сугестія, гіпноз, самонавіювання, групові методи, гештальт-терапія, психодрама, психоаналіз, тракцатний аналіз)
41. Первинна, вторинна третинна психопрофілактика (реабілітація).
42. Сутність та профілактика параноїдного розладу особистості
43. Сутність та профілактика шизоїдного розладу особистості
44. Сутність та профілактика дисоціальних розладів особистості
45. Сутність та профілактика емоційно нестійких розладів особистості
46. Сутність та профілактика істеричних розладів особистості
47. Сутність та профілактика обсесивно-компульсивного розладу особистості
48. Сутність та профілактика тривожного розладу особистості
49. Сутність та профілактика залежних розладів особистості
50. Сутність та профілактика епілептичних випадків
51. Сутність та профілактика депресивних розладів
52. Сутність та профілактика суїцидальних намірів
53. Сутність та профілактика делірію
54. Сутність та профілактика іпохондрії
55. Сутність та профілактика ігроманії
56. Сутність та профілактика статевих розладів
57. Сутність та профілактика роботоголізму
58. Сутність та профілактика анорексії та булімії
59. Сутність та профілактика маніпуляцій власною психікою
60. Сутність та профілактика агресивних проявів особистості

9. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота	Підсумковий	Підсумкова кількість
------------------	-------------	----------------------

(поточне накопичення балів)	контроль	балів
	Залік	
Мах 60%	Мах 40%	Мах 100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

10. Рекомендована література

Основна

1. Бизюк А. П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии: Учеб. пособие / Под ред. Л. М. Шипицыной. – СПб.: Речь, 2010. – 416 с.
2. Зейгарник Б. В. Патопсихология: Учеб. пособие. – М.: Академия, 2007.
3. Клиническая психология: Учебник для вузов. 4-е изд. / Под ред. Б. Д. Карвасарского. – СПб.: Питер, 2011. – 864 с.
4. Левченко И. Ю. Патопсихология. Теория и практика / И. Ю. Левченко, В. В. Ткачева, Г. Х. Юсупова. – М.: Академия, 2013. – 224 с.
5. Мартинюк І. А. Патопсихологія: Навч. посібник / І. А. Мартинюк. – К.: «Центр учбової літератури», 2008. – 208 с.
6. Международная классификация болезней (10-й пересмотр). Клинические описания и указания по диагностике / Под. ред. Ю. Л. Нуллера, С. Ю. Циркина. – К.: Сфера, 2005. – 158 с.
7. Рустанович А. В. Клиническая психиатрия в схемах, таблицах и рисунках / А. В. Рустанович, В. К. Шамрей. – 3-е изд., перераб. и доп. – СПб.: «ЭЛБИ-СПб», 2006. – 216 с.
8. Тювина Н. А. Психические заболевания: клиника, лечение, профилактика. – М.: КРОН-ПРЕСС, 1997. – 256 с.

Додаткова

9. Атлас для экспериментального исследования отклонений в психической деятельности человека / Под. ред. И. А. Полищука, А. Е. Видренко. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: «Здоров'я», 1979. – 124 с. – вкладка 32 с.
10. Гиляровский В. А. Учение о галлюцинациях / В. А. Гиляровский. – М.: Издательство академии медицинских наук СССР, 1949. – 112 с.
11. Жариков Н. М. Психиатрия: Учебник. – М.: Медицина, 2002. – 544 с.
12. Завилянський І. Я. Психіатричний діагноз / І. Я. Завилянський,

- В. М. Блейхер, И. В. Крук, Л. И. Завилянская. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Выща шк., 1989. – 311 с.
13. Коркина М. В. Практикум по психиатрии: Учеб. пособие / М. В. Коркина, В. В. Мариллов и др.; под. ред. М. В. Коркиной. – 297 с.
14. Лукомский И. И. Маниакально-депрессивный психоз / И. И. Лукомский. – изд. 2-е, доп. – М.: Изд-во «Медицина», 1968. – 159 с.
15. Общая психодиагностика. (Основы психодиагностики, немедицинской психотерапии и психологического консультирования.) / Под ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1987.
16. Практикум по патопсихологии / Под ред. Б. В. Зейгарник, В. В. Николаевой. – М.: Издательство Московского университета, 1987. – 184 с.
17. Практическая психодиагностика: Методики и тесты. Учебное пособие / Ред-сост. Д.Я. Райгородский. – Самара: БАХРАХ-М, 2001. – 668с.
18. Рубинштейн С. Я. Экспериментальные методики патопсихологии / С. Я. Рубинштейн. – М.: ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1999. – 448 с.

11. Інформаційні ресурси

1. <http://crazys.info/interesting/1303472838-risun>
2. <http://www.psychiatry.ua/rubrics/>
3. <http://sudushka1.narod.ru/index/0-88>
4. <http://psychologiya.com.ua/patopsixologiya.html>